

HAZRETİ
BİLÂL-İ HABEŞÎ
ve
O'nun TARSUS'u
ZİYARETLERİ

,

Arş. Yazar KEMAL DURU

Yazar

Arş. Yazar Kemal DURU

Dizgi

Hasan ÖZÖKSÜZ

BERKE BİLGİSAYAR

0324 613 46 40

Fotoğraflar

Ahmetcan ERDOĞAN

İletişim

Tarsus Abdürrezzak Öz İlim Merkezi

0539 258 47 06

tarsusilimmerkezi@hotmail.com

Baskı

Bu naciz eserimi müezzinlerin piri Hz. Bilâl-i Habeşî'nin makamına uzun yıllar fahri hizmet ederek, örnek bir mescit örnek bir ziyaret haline getiren Mehmet Nuri EMİNOĞLU ve İzzettin ETİ'ye ithaf ediyorum...

Hazreti Bilâl-i Habeşî

Bilâl-i Habeşî, radiyallahü anh Mekke’de Cumâh oğulları ailesi içinde doğmuştur. Babasının adı Rebâh, annesinin adı ise Hamâme’dir. Bilâl radiyallahü anh, Beni Cumâh’a ait bir köle idi. Uzun boylu, simsiyah tenli, zayıf bedenli, gövdesi öne eğik, (kamburca) çok gür saçlı idi. Saçının aklığını da boyayarak gidermezdi. Peygamber (s.a.v)’ın halkı İslamiyet’e gizlice davete başladığı ilk zamanlarda Müslüman oldu. Müslümanlığa çok bağlı, temiz kalpli bir zât idi. Müslüman olduğunu ilk açıklayan yedi Müslüman’dan birisiydi. Kendisi, müminlerin zayıf ve fakir tabakasındandı.

Allahü Teâlâ’nın dini için en çok işkence çekenlerdendir.

Hatta denir ki, işkenceye tabi tutulanlar arasında sadece Bilâl-i Habeşî müşriklerin istedikleri şeyleri söylemedi.

HZ.BİLÂL'İN MÜSLÜMANLIĞI KABUL EDİŞİ

Bir Mekke gecesi...

Aydınlık ve duru duru bir gece.

Şuradan buradan duyulan böcek ve kuşlar, gecenin derinliğinde eriyen doyulmaz sesleri ile, göğsü kocaman gümüş bir madalyon gibi asılmış dolunaya hangi sırrı fısıldıyor dersiniz.

Yıldızlar, yanıp sönen ışıkları ile uzaktan çevreledikleri aya mı, ürpertili yalnızlığı siyah bir kadife gibi üstüne çekmiş yeryüzüne mi, selam veriyorlar belli değil...

Belli olan o ki bir gölgenin duvar diplerine sine sine yürüdüğü. Uzunca boylu olduğu anlaşılan tedirgin bir karaltı, etrafı iyice dinleyerek bir tehlike bulunmadığına emin olduktan sonra önünde durduğu evin kapısını usulca tıklattı:

-Bilâl!

...çıt yok. Karaltı az dinledi. Kapıyı daha hızlı vurdu ve deminkinden daha yüksek seslendi:

-Bilâl! Bilâl!

Susdu ve beklemeye başladı. Vakit eriyip eriyip giderken içerden ayak sesleri işitildi.

Ohh nihayet geliyor.. Gelen, yaklaşırken, uykulu bir sesle sordu:

-Kim o?!

Dışardaki duyulur duyulmaz bir tonda cevap veriyor:

-Benim! Ebu Bekir!

Bilâl, kapıyı aralarken:

-Hayırdır! dedi, gecenin bu saatinde mühimce bir şey olmalı.

-Seni İslam dinine davet için geldim!

Bilâl şaşırdı. Bu da ne emek? hem de gece yarısı! "İslam dini" ne demek? İçeri girerken sormaya devam ediyordu:

-Ya Ebu Bekr! Bu dediklerini sabah konuşsaydık olmaz mıydı?

-Olmazdı, çünkü efendinin bunu bilmemesi lazım..

Bir kenara iliştiler. Hz. Ebubekir anlatmaya başladı.

-Beşeri; içinde bulunduğu şu zelil ve ahmak mevkiden kurtularak tek ve hakiki mabud olan yüce Allah'a iman saadetine kavuşturacak İslam dinini, diğer peygamberlere de gelmiş olan Cebrail ismindeki melek tebliğ ediyor. Şimdi bu en kamil ve son dinin de bir Peygamberi var. Vahiy O'na geliyor. Ben O'nun elinden tutarak kendisine iman ettim. Arkadaşım olduğun için sana geldim. Senin de iman etmeni; senin de insanlık şuuruna ve mümin olma huzuruna ermeni arzuluyorum. Şu putlar ilah olur mu canım? Düşünmek lazım. Akıl ve mantığımız var. Mesela kız çocukları niçin utanma sebebi kabul edilerek toprağa gömülsün; hem de diri diri! Çığırında çıkmış bir devirde yaşıyoruz. Halbuki insan en üstün mahluk. Son dinin Peygamberi bozukluklarımızı ve bütün cihanı düzelterek ve insana kaybettiği şerefini iade edecek. Bu peygamber, şimdi, aramızda. Gizli gizli dinini yayıyor.

-Kim? Ben tanıyor muyum?

-Tanıyorsun. Muhammed bin Abdullah. Muhammed'ül-Emin. Bugüne kadar bir tek kötü hareketine şahid olmadığımız, hepimizden ve herkesten üstün, asil ve dürüst zat...

Hazret-i Ebu Bekir, radiyallahü anh, Mekke'de doğmasına rağmen aslı Habeşistanlı olduğu için "Habeşli Bilâl" manasına Bilâl-i Habeşî ismindeki köleye bu öz ve buna yakın kelimelerle anlatıyor. Umeyye bin Halef'in kölesi büyük bir dikkatle dinliyordu.

-Zencisin diye seni aşağı görüyor ve köle olarak tutuyorlar. Hâlbuki benim peygamberimin getirdiği dinde, kimsenin kimseye hiç bir üstünlüğü yok. Herkes Allah'ın kulu ve eşit. Üstünlük sadece ihlas ve takvadır. Yani; kişi gayreti ile üstün olabiliyor. Paranın saltanatı ile değil. Üstünlüğün

ölçüsü de Allah'a yakın olmak; servet değil. bu din her cins haksızlığa en büyük darbe.

Bilâl de heyecan zirvedeydi. Duymadığı, üzerinde belki de hiç kafa yormadığı şeyler işitiyordu... sustu... ama ne güzel sözler bunlar. Muhammed'ül- Emin, yüksek ahlaklı insan. Ebu Bekir, yine kibar bir kimse. Bunlardan daha dürüst ve doğru sözlü biri yok ki! Ayın alaca ışığında diz dize konuşan bu iki adamdan köle olanı bakışlarını yerden kaldırdı ve:

-Şey, dedi. O'nun teklifini hemen mi kabul ettin?

Bir menfaat peşinde olmasın?!

-Evet; ben, tereddütsüz Müslüman oldum. Bir çıkar peşinde olması imkânsız. buna ihtiyacı yok ki. Hanımının ne kadar varlıklı olduğunu biliyorsun.

Bilâl, bir müddet sessizce düşündükten sonra:

-Bana islâmı öğret; nasıl müslüman olacağımı söyle, dedi.

...Ve, aziz dostunun rehberliğinde kelime-i şهادeti tekrarladi...

-Eşhedü en la ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resûlühü... zenci adamın dişleri, ayın şavkıyla pahalı inciler gibi yıldır yıldır yanıyordu...

Gecenin şu saatinde her tehlikeyi göze alarak şuraya kadar gelmeye fazlası ile değmiş ve bir kişi daha müslüman olmuştu. Ebu Bekir efendimiz, son derece memnun ve bahtiyar dönüyordu.

.....

Zenci köle, artık yürüyen bir nur gibi. Bütün hücrelerini Allah ve Resulullah aşkı doldurmuştu.. O da annesine koştu, annesi de kurtulsun istiyordu. Anneciğinin kafir olarak ölüp ebedi felakete düşmesine gönlü razı olamazdı. Oğlu gibi köle olan Hamime, Bilâl-i Habeşî radiyallahu anh'ın teklifi ile Müslümanlığı kabul etti ve o köle kadıncık Eshab-ı Kiram ve ilk Müslümanlardan olma nimetine kavuştu.

Bilâl, çok mert ve dürüst bir köle. Sesi ise inanılmayacak kadar güzel... Efendisi Umeyye bin Halef, ticaret kervanlarına O'nu yolluyor. İnsan-Hayvan, kervandakiler yorgun ve mecalsiz düştüğünde Bilâl'in söylediği yanık ve içli nağmelerle herkes kendine geliyor; develer çatlarcasına koşturuyor; ses o kadar güzel ve tesirli...

Hazreti Ebu Bekir ile dostlukları Şam'a giden böyle bir kervan arkadaşlığı ile başlıyor ve bu dostluk, Kureyş eşrafından bir çok kimseye nasip olmayan bir şansla zenci kölenin Müslüman oluşu ile kardeşliğe dönüyor.

...Hazreti Ebu Bekir, Ammar bin Yaser, Yaser'in zevcesi Sümeyye Hatun, Süheyl-i Rumi, Mikdat gibi Bilâl-i Habeşî de Müslüman olduğunu gizlemiyor. Küfre açıktan ve cepheden cihad ilan edenlerden. Bunlar, Resulullah'la birlikte Müslümanlığını saklamayan yedi öncü. İlk Mücahidler.

Müslümanlığını işittiği güne kadar, Bilâl'in, sahibi Umeyye bin Halef'in yanında kıymetli bir yeri var. Umeyye'nin, oniki köle ve bir kaç oğlu olduğu halde mühim işlerini çok sevdiği Bilâl'e yaptırıyor. Efendisinin kervanla başka memleketlere ihraç edilen mallarını bu becerikli Habeşli siyahî köle götürüyor. Umeyye kendine nazaran makbul bir işi daha havale etmiş O'na; Bilâl, aynı zamanda put hanenin de bekçisi.

İşte bu sevgi, beklenmedik bir haber üzerine müthiş bir nefretle yer değiştirdi.

"Bilâl Müslüman olmuş ve put hanede ne kadar put varsa hepsini yere sermiş" lakırdısı Umeyye bin Halef'i önce şaşırttı; hakikat olduğunu anlayınca da evlatlarına bile tercih ettiği kölesine karşı merhametsiz bir zalim oldu. Hazreti Bilâl-i Habeşî, radiyallahü anh'a, işkencelerin en korkuncunu yapıyor. Kölesi ya! O'nun için istediğini yaparmış. Kime ne! Zaten kölenin maldan farkı var mıymış?

Böyle düşünüyor zalim. Ve bu mantıktan aldığı kuvvetle o mübarek sahabeyi sille-tokat ve sopa ile dövüyor, dövüyor.

-Muhammed'i inkâr et; Lat ve Uzza'ya dön; İslamiyeti reddet, dedikçe büyük sahabinin cevabı:

-Ehad,ehad / Allah bir, Allah bir !!!

Yeniden tokat, yeniden tekme, yeniden sopa... Bir ağaca sıkıca bağlanmış mazlum insanın, patlamış dudak kenarlarından kan sızıyor. Gözleri, yanakları şiş şiş. Göz pınarlarından yaşlar yuvarlanıyor.

Ama Umeyye'nin hıncı dinmiyor. Nasıl olur? Bir köle kendisi istemediği halde nasıl Müslüman olur? Sair müşriklerle birlikte sürüte sürüte, kızgın sal-taşlara götürüyorlar. Öylesine kızgın ki bu düz taşlara et konsa biraz sonra pişecek hale gelir.

Yine "dininden dön" teklifi.

Yine red.

Üzerinde ne varsa çıkarmışlar. Sadece bir don kalmış. Sallara yatırıyorlar. Günün en sıcak saatleri. Taşlar cayıp cayıp yakıyor. Bu da doyurmuyor Umeyye'yi,

-Şu koca taşları da üstüne koyun! diyor ve çakmak çakmak gözlerini işkence altındaki garibin gözlerine diyor:

-Muhammed'i yalanla, diyorum sana!

İslamiyetten dön! Sende hiç mi akıl yok? Nasıl da inanmıştım sana! Dön diyorum! Bir cahillik ettiğini söyle haydi; yoksa öleceksin!

Cevap değişmiyor:

-La ilahe illallah! La ilahe illallah Muhammedün Resulullah

Altta yakıcı taşlar, üstünde kaya parcaları, kavuran Arabistan güneşi ve dehşetli ızdırap çeken kimsesiz bir insan, bir garip. Umeyye kâfi görmüyor:

-Kum atın üstüne!...

Sıcak kum, kızgın zeytinyağı gibi vücuduna dökülüyor. Boğazına kadar kumlara gömülü... Elleri ayakları bağlı, kıpırdayamıyor; bin zorlukla ve can çekişir gibi nefes alıyor.

Saatlerce böyle ağır işkence çektikten sonra çıkıp yine ateş gibi sallara yüz üstü yatırıyor ve bu defa sırtına ağır taşlar koyuyorlar. Umeyye bin Halef, Ebu Cehil ve bir müşrik sürüsü, yüksek sahabenin ayağına ip takıp çıplak olduğu halde canavar dişi gibi sivri çalı dikenleri üzerinde sürüterek bütün vücudunu yırtık ve çizikler içinde koyuyorlar. Hazret-i Bilâl, kanlar içinde kalıp, kendinden geçerken onlarda en küçük bir vicdan sızısı yok... Bilakis alay ediyorlar veya... Gündüz en yakıcı saatlerde bir direğe bağlayarak; suzuz ekmeksiz ta geceye kadar bekletiyorlar. Ayaklarına kara sular iniyor. Gece olurca da gelsin türlü türlü işkenceler.

Bir gün... O'nu yine ateş gibi taşlar üzerine yatırılmış olarak aynı manzara görülmekte idi.

Umeyye:

-Muhammed'i inkâr et. İlahlarımıza dön. Gel vazgeç şu sevdadan!

Diyerek sövüp-sayıyor.

Bu İslam öncüsü gevrek ve zor iştilir bir sesle aynı cevabını veriyor:

-Allah birdir, Allah birdir!... Ehad! Ehad!

Sanki onlarla hiç alakası yok.

Bunun üzerine kâfirler, üç-beş kişinin zor kaldırdığı bir kayayı getirip mazlum sahibinin göğsüne koydular... Ancak hırıltı halinde nefes alabiliyor. Nerede ise son nefesini verecek.

Öldürücü sıcak, göğsü üzerindeki müthiş ağırlık, açlık, susuzluk, vücudundaki ızdırap veren yaralar.... ve tükenen takatten bayılmıştı... saatlerce baygın kalmış... İyice zayıflamıştı. Avurtları çökmüş. Gözleri çukura kaçmış. Dudakları kansız ve çatlak içinde. Kısa kıvrık kıvrık saçları, seyrek sakalı terden ıpslak. Bir tek kişi bile "yahu bu da insandır!" demedi ve o vaziyetten kurtarmadılar. Hazret-i Bilâl, radiyallahü anh, gözlerini açtığı anda taşın göğsünden düşmüş ve güneşin gri bir bulut kümesinin arkasında kaybolmuş olduğunu gördü. Gördü ve şükrünü dile getirdi:

-Allah'ım senden gelen herşey güzel...

Bilâl-i Habeşî de mecal diye bir şey kalmamış. Bitmiş durumda. Fakat işkenceler bitmiyor. Kâfir olmaktan daha beter ne var ki? Bir deve yularını iki kat yaparak mübarek insanın boynuna geçirip, ipi çocukların eline veriyorlar.

Boynunda ip, Mekke sokaklarında peşinde bir alay çocukla sürütülen zenci köle. Onların gözünde köle. Aslında bir sultan... Görenler merak edip konuşuyor!

-Ne olmuş?

-Müslüman olmuş, efendisi ceza veriyor.

Bir gün yine işkenceler altında; Umeyyeler, Ebu Cehiller ve daha niceleri kararlı:

-Ya İslamiyet'ten dönersin veya seni öldüreceğiz!

Göğüs ve karnında ağır ağır taşlar, yakan kum, tepede kızgın güneş. Ve tavizsiz konuşan İslam düşmanları. Teklif ve tehditler, hakaretler, alaylar birbirine karışıyor.

-Hadi inkâr et, Lat ve Uzza'ya dön, hadi delilik yapma dinimize karşı gelme!

Cevap, sakın, yumuşak telaşsız:

-Ehad, ehad /Allah bir, Allah bir...

İşte tam o an Allah'ın Resulü görülüyor. Mazlum sahabi, ölümü beklerken bir müjde; Peygamberimizin sözü, serin sular gibi yüreğine serpiliyor.

-Allahü Teala'nın ismini söylemek seni kurtarır.

Efendimiz, oradan ayrılarak evlerine gittiler. Az sonra Hazret-i Ebu Bekir, geldi. Resulullah, Bilâl-i Habeşî'ye yapılan işkenceleri anlatarak tarifsiz derecede üzgün olduğunu ifade buyurdular. Yüksek sahabi, derhal Peygamberimizin tarif ettiği yere koştu... Manzara dayanılır gibi değil.

-Ya Umeyye! Bilâl'e bü kötülükleri yapmakla ne kazanacaksın ki; size bir teklif; O'nu bana satın?

Yüzler, Ebu Bekir, radiyallahü anh'a çevrili ve biraz şaşkın.

-Sana satmak mı? Niçin satalım. Zaten sen bunları yoldan çıkarıp, Muhammed'in peşine takıyorsun. Fakat takas yapabiliriz.

Mesela:

-Kölen Amir ile değiştirebiliriz.

-Derhal. Amir'i bütün malı ile sana bağışladım ya Umeyye! Yeter ki kardeşimi bana ver..

-Al senin olsun!

Ebu Bekir efendimiz, hemen dostunun üzerine koştu. Taşları attı, bağlarını çözdü ve O'na yardım ederek hanei saadetin yoluna düştüler.

Müşrikler, Ebu Bekir'i kandırdıkları fikrinde oldukları için zevkten ağızlarının suyu akıyor. Çünkü Amr çok zengin ve o da Bilâl gibi hünerli bir köle... Hem malları ile birlikte onu alıyor hem de bir sıkıntıdan kurtuluyorlardı... Nasipsiz Amr, efendisi Ebu Bekir hazretlerinin Müslüman olma teklifini her defasında geri çevirmişti.

Herkes, serbest iradesi ile layık olduğu yeri buluyor. Kainatın efendisinin huzuruna vardıklarında Hazret-i Ebu Bekr, hiç vakit kaybetmeden hemen arzetti:

-Bilâl'i Allah rızası için azad ettim.

Peygamberimiz, memnun kalarak dua buyurdular. Onu sevindirmek karşılıksız kalır mı? Hemen vahiy geldi. Velleyle suresinin onyedinci ayet-i kerimesi ile Ebu Bekir radiyallahü anh'ın da cehennemden azad edildiği haber veriliyordu. Kimsesiz kölecige İslamiyet, hükümdarların kavuşamayacağı bir makam vermişti.

Bilâl'in kızgın kumlar üzerinde sırtı yanar, göğsü yanar, nefesi tıkanır, bu müthiş işkence altında saatlerce kıvranırdı. Fakat dudaklarında daima şu sözler dökülürdü: "Allahu Ahad,

Allahu Ahad", Onun bu durumu, müşrikleri bile hayrete düşürürdü.

O, geçim için, makam ve mevki için başka ilâhlara sığınmazdı. O biliyordu ki hüküm Allah'a aittir, rızık Allah'a aittir. Öldürmek ve yaşatmak Allah'ın elindedir. Geçici dünyanın çıkarları için put ve tağutları tasdik etmek, bu arada imandan bir cüz de Allah'a ayırmak iman için yeterli değildir. Tam ve kâmil anlamda hükmün, öldürmek diriltmenin Allah'a ait olduğunu rızık verenin yalnız Allah olduğunu, Allah'ı bütün sıfatlarıyla tanıyıp ona göre iman etmedikçe ve bu uğurda gelecek sıkıntı ve ezalara katlanmadıkça imanda kemâle ulaşmanın mümkün olmadığını biliyordu. Bilâl, rızık ve ölüm korkusu taşımıyordu. Yalnız Allah'tan korkuyor ve yalnız ondan ümit ediyordu.

İşkence altında kıvranan Bilâl (r.a.)'a rast gelen Varaka b. Nevfel,

"Vallahi ey Bilâl, Allah birdir, Allah birdir. " der, sonra da müşriklere dönerek: "Siz onu bu yüzden öldürürseniz, biz onu, kendimize örnek alırız" derdi.

Bilâl'in efendileri olan Mekkeli müşrikler onu, çoluk çocuğun oyuncağı yapmışlardı, ona işkence edenlerden biri de Ebu Cehil'di. Ama Bilâl'e yapılan işkenceler sırasında gösterdiği sabır ve tahammül hepsini şaşkına çevirirdi. Nasıl oluyor da bu derece ağır işkencelere katlanabiliyordu.

Ümeyye b. Halef'in Bilâl'e yaptığı işkencelere çok üzülen Hz. Ebû Bekir (r.a.) ona bu işkenceden vazgeçmesini söylemiş o da; "Onun ahlâkını bozan sensin, onu bizden uzaklaştıran senden başkası değildir" demişti. Bunun üzerine Ebû Bekir es-Sıddık (r.a.) ona şu cevabı vermişti: "Benim yanımda senin şu kölendenden daha güçlü ve kuvvetlisi var. Hem de senin dinindendir. İstersen onu al ve bunu bana ver." Ümeyye bu teklifi kabul edip öteki köleyi aldı ve Hz. Bilâl'i Hz. Ebû Bekir'e verdi. Başka bir rivayette Hz. Ebu Bekir'in onu yedi ukiyeye satın alıp azat ettiği kaydedilir.

Bilâl'i Resulullah'ın yanına götürüp azat etmiş ve Bilâl işkenceden kurtulmuştu.

"Efendimiz Ebu Bekir, yine efendimiz Bilâl'i azad etti.

Bilâl daha sonra diğer ashab ile birlikte Medine'ye hicret etti. Orada Sa'd b.Hayseme'ye misafir oldu. Ensar ile Muhacirler arasında kardeşlik oluşturulunca Bilâl'e de Abdullah b. Abdurrahman el-Has'amî kardeş ilân edildiler. Bu kardeşlik köklü bir şekilde sürüp gitti. Öyle ki Bilâl, Hz. Ömer devrinde Şam'da bulunduğu sırada maaş olarak divandan ona ayrılan hissesinden kardeşine de bir hisse veriyordu.

İLK EZAN VE İLK MÜEZZİN

Hicretin birinci yılında, her zaman namaz vakti sahabeler kendi kendilerine toplanıyorlardı. Peygamber mescidine doğru bir insan selidir akıyordu. Gören katılıyor ve ayrıca namaz için bir davet şekli de yoktu. Ebedî hayat müjdecisi Hz. Muhammed (s.a.v) bir davet şekli bulmak lüzumunu hissettiler. Sahabeyi toplayıp sordular.

Halkı namaza ne şekilde çağıralım?

Sahabilerden bir kısmı fikir ortaya ataraktan, biz Nasranî'ler gibi çan çalalım. Bir diğeri ise Yahudiler gibi boru çalsak? Ateş yakıp yukarıya kaldıralım. Herkes görür ve namaz vaktinin geldiğini anlar. Hz. Muhammed (s.a.v) bunların hiçbirine öyle yapılınsın veya yapılmasın demeyip sukut etti.

Gönlü duru sahabelerden Abdullah bin Zeyid bin Sa'lebe hazretleri bir rüya gördüler. Yeşil elbiseler giymiş bir adam rüyada ona ezan'ı tarif etti. Abdullah gözlerini açar açmaz Allah'ın Resulu'ne koştu ve taşkın bir iman vechi içinde.

-Ey Allah'ın Resulu dedi. Ben bu gece bir rüya gördüm, diyerek rüyasını anlattı. İzin alarak öğrendiklerini okudu.

-İnşallah gördün rüya haklıdır. Sen işittiklerini Bilâl'e öğret, onun sesi seninkinden gür. Senden duyduğu gibi ezan okusun. Abdullah Bin Zeyd (r.a), rüyada öğrendiğini kelimesi kelimesine Cenab-ı Bilâl'a öğretti. Bilâl'in muhteşem sesi Medine ufuklarından yankılandı ve kâinata ilk ezanı Hz. Bilâl-i Habeşî okumuş oldu. Bilâl'in gür sesini duyan, Hz. Ömer soluk soluğa Hz. Muhammed (s.a.v)'ın yanına gelerek Allah'ın üzerine söylüyorum ki; ben nasıl rüyada gördü isem Bilâl ezanı aynı okuyor" dedi.

Ezan bahsinde İmam-ı Ahmed şöyle buyurur;

Allah ezanı vahiy yoluyla peygamberlere bildirmeyip, sahabelerine rüyada malım etmekle, bazı halleri ümmete doğrudan doğruya tecelli ettirerek, bütün din ölçülerinin hak olduğuna dair delil vermiş ve itikatlarını kuvvetlendirmiştir. Bu da az mı bir nimet?

Bilâl, Resulullah (s.a.v)'ın müezzini olarak tanınmaktadır. Ve sık sık ezanı Bilâl'e okuttururdu. Hatta sabah ezanındaki, "Namaz uykudan hayırlıdır ibaresini Bilâl ezana eklemiş Resulullah "Bilâl, bu ne güzel söz!" diye onu tasvip etmişti.

Hız. Bilâl, Resulullah'ın bütün gazalarına katıldı. Bedir gazasında Hız. Bilâl, Mekke'de kendisine her türlü eza ve işkenceyi reva gören Ümeyye'yi görmüş ve şöyle bağırıyordu: "İşte küfrün başı!.." Bunun üzerine dikkatleri ona çevrilmiş, Müslümanlar derhal onun ve oğlunun etrafını sararak ikisini de öldürmüşlerdi. Resul-u Ekrem Mekke'nin fethi ardından Kâbe'ye girerken has müezzini Hız. Bilâl'i yanlarında bulundurmışlardı. İbn Ömer, bu vakayı şöyle nakleder ve der ki:

"Resul-u Ekrem, Mekke'nin fethi gününde, Mekke'nin yüksek tarafından bir deve üzerinde geldi. Üsâme b. Zeyd, Bilâl ve Osman b. Talha da yanlarındaydılar. Resul-u Ekrem Kâbe

içinde uzun bir müddet kaldılar, sonra çıktılar. Arkasında müminler içeri girmek için birbiriyle yarış etti. İlk giren bendim. Bilâl, kapının arkasındaydı. Bilâl'e Resulullah'ın nerede namaz kıldıklarını sordum, yerini gösterdi. Ne var ki Bilâl'e, Allah Resulunun kaç rekât namaz kıldıklarını sormayı unuttum." (Buhârî)

Resulullah, Kâbe'yi putlardan temizledikten sonra müezzini Bilâl, burada ezan okuyarak, ortalığı tevhîd nameleriyle coşturmuştu. Resul-u Ekrem'in vefatı üzerine, ona karşı büyük bir sevgi duyan Hz. Bilal, Medine'de kalmaya dayanamayıp, ayrılmak zorunda kaldı. Hz. Ebu Bekir, Bilâl'e yanında kalması için ısrar ettiği halde, Hz. Bilâl ona şöyle demişti: "Eğer sen beni Allah için azat ettinse bırak istediğim yere gideyim; yok kendi nefsin için azat ettinse beni yanında alıkoy!" Bunun üzerine Hz. Ebû Bekir şöyle demişti: "İstediğin yere git!..." Resulullah'ın vefatından sonra cihadı, ezana tercih eden Hz. Bilâl, Şam'a gitti ve Hz. Ebû Bekir devrinde Suriye'de meydana gelen gazalara katıldı.

Hz. Ebû Bekir'in vefatından sonra, Hz. Ömer devrinde cihat devam etti. Hz. Bilâl bu cihatlara da katıldı. Hz. Ömer, hicrî onaltıncı yılda Suriye ve Filistin'e gittiği zaman, Bilâl onu karşılamaya çıkarak Câbiye'ye gelmişti. Sonra halifenin maiyetinde Kudüs'e giderek, bu kutsal şehrin teslimi sırasında bulunmuş ve Hz. Ömer ile birlikte Kudüs'e girmişti. Hz. Ömer, burada, Resulullah'ın vefatından beri ezan okumayan Bilâl'den ezan okumasını rica etmiş, Hz. Bilâl de halifenin ısrarına dayanamayarak ezan okumuştur. Bilâl Tevhîd'in bu üstün yanı olan ezanı okumaya başlar başlamaz, Hz. Ömer ve diğer ashab Resulullah (s.a.v) dönemini hatırlayarak, gözlerinin önüne, geçmiş günleri getirip hüngür hüngür ağlamaya başladılar. Bilâl'in ezanını dinleyenlerin hepsi, kendilerinden geçmişlerdi. Kudüs'ü teslim alma sırasında Hz. Ömer'den başka Ebu Ubeyde b. el-Cerrâh, Muaz b. Cebel, Amr b. el-Âs gibi ashabın ileri gelenlerinden birçok kimse bulunuyordu.

H. Peygamber (s.a.s.)'in irtihalinden sonra Suriye'ye giden Bilâl, "Havlan" kasabasına yerleşt. O burada huzur içinde yaşıyordu. H. Bilâl, Suriye'de bir müddet kaldıktan sonra bir gece rüyasında H. Peygamber (s.a.v)'i gördü. Resulullah ona, şöyle demişti: "Beni ziyaret etmeyecek misin?" H. Bilâl, uyanır uyanmaz, hazırlığını tamamlayıp Medine yolunu tuttu. Medine'ye gece ulaştı. Oraya varınca Ravza-i Mutahhara'ya yüzünü sürerek, burada Resul-u Ekrem'le birlikte geçirdiği günlerin hatırasını düşünerek ağladı. Bu sırada H. Hasan ile H. Hüseyin Bilâl'i görmüş, fecir vaktinde ondan ezan okumasını rica etmişlerdi. Bilâl (r.a.) onların arzusunu yerine getirerek, Peygamber Mescid'inde ezan okumuştı. Bilâl'in sesini duyan Medineliler, İsrail suruyla uyandırılmış gibi yerlerinden fırlamış ve ezanı dinlemeye başlamışlardı. Birinci şehadetten sonra Resulullah'ın risaletini ikrar eden şehadet tekrar okunurken, H. Peygamber'in kabrinden kalktığını tasavvur ederek evlerinden dışarı fırlamışlardı. Bu sabah, bütün Medine'ye, risalet devrini bütün canlılığı ile yaşatan, herkesin hislerini coşturan, bütün Müslümanların Resul-u Ekrem'e karşı duydukları sevgiyi canlandıran Bilâl'in sesi idi.

Bilâl-i Habeşî, İslâm'ın ahlâkıyla ahlaklanmış, fazilet ve kemal sahibi bir sahabe idi. H. Bilâl'in, ilk Müslümanlardan olduğunu ve İslâm akidesi uğrunda en büyük çileyi çekenlerden olduğunu, herkes bilir ve ona son derece sevgi ve hürmet beslerdi. H. Bilâl, bütün vaktini, Resul-u Ekrem'e hizmetle geçirdi. O, Resulullah'ın meclislerinde daima hazır bulunurdu. Her namazda, her durum ve işte Resulullah'dan ayrılmazdı. H. Peygamber'in hazinedarlığını, Bilal yapardı. Çarşı ve pazardan alınacak her şeyi o tedarik eder, icabında ödünç para alır, Resulullah'ın evinin ihtiyaçlarını sağlar, sonra da müsait zamanlarda o borçları öderdi.

BİLÂL-İ HABEŞÎ HAZRETLERİNİN FAZİLETİ

Bilâl-i Habeşî bizzat Peygamberimizden işiterek hadis-i şerif rivayet etmiştir. Rivayet ettiği bu hadis-i şeriflerden kırk dördü Sahih-i Buhari, Sahih-i Müslim ve dört Sünen kitabında yer almıştır. Bunlardan bazılarını buraya taşıyarak Bilal-i Habeşî'nin faziletini sizlerle paylaşmak istiyorum.

Hız Bilâl'in en çok sevdiği şeylerden biri Resulullah'ın kendisine, "Bilâl, kalk ezan oku!" hitabıydı. Resulullah, "Ne mutlu Bilâl'e, o müezzinlerin efendisidir" beyanıyla Bilal'e olan sevgisini dile getirmişti.

Bilâl Hazretleri bütün İslam tarihinde müezzinlerin efendisi manasında "Seyyidu'l-Müezzinin" unvanıyla yâd edildi.

Resulullah Efendimiz bir gün Hız Bilâl'e, "Ya Bilâl, Miraç Gecesinde Cebrail ile birlikte Cennet'e girerken arkamda ayak sesleri duydum. Cebrail'e, "Bu ayak sesleri kimindir?" diye sordum. Cebrail bana, "Bilâl'indir" dedi. Sen hangi hayırlı işleri yapıyorsun ki bu dereceye vardın?" diye sordu.

Hız Bilal şöyle dedi: "Ya Resulullah, farzları yerine getiriyorum. Bir de her zaman abdestli bulunmaya dikkat ediyorum."

Hiz. Bilâl ResulAllah ile birlikte Bedir, Hendek ve Uhud gibi birçok savaşı katıldı. Cihad etti, Allah'ın kelâmını yüceltmek için çarpıştı.

Resulullah'ın vefatı Hiz. Bilâl'in ruhunda derin bir yara açtı. Artık Medine'de kalamayacaktı. Çünkü Medine'nin dağları, taşları ona Resulullah'ı hatırlatıyordu.

Hiz. Ebu Bekir beraber kalması için müezziniğe devam etmesi için çok ısrar etti. Ama o hep "Ben Resulullah bana "Haydi kal ezan oku ya Bilal" demeden kalkıp ezan okuyamam diyordu.

Hiz. Ebu Bekir seni bırakmayacağım Ya Bilâl deyince "Ya Eba Bekir yoksa beni Allah için değil de nefsin için mi alıp azad ettin" dedi. Bu söz üzerine bir şey söylemeyen Hiz. Ebu Bekir onu Şama uğurladı.

Aradan geçen hicran dolu yıllar Hiz. Bilâl'in ruhundaki yarada hiçbir soğuma meydana getirememişti.

O hep hicranla O'nu günlerin özlemine çekiyordu. O'nu günlerin hatırına yaşıyordu adeta. Hep "Ah ne olur bir kez daha "Ya Bilal Haydi kalk ruhumuzu şenlendir" deseymi" diye inlerdi.

Bir gece rüyasında Resulullah Efendimizi gördü. Sevgili Peygamberimiz kendisine sitem ettiler: "Bunca ayrılık yetmedi mi, Ya Bilal? Hâlâ Kabrimi, ziyaret etmeyecek misin?"

Hiz. Bilâl'in zavallı yüreği, duracak hâle geldi. Heyecan ve ter içinde uyandı. Hemen hazırlığa başladı. Şafak sökerken, ince, uzun ve garip deveciğiyle; Mübarek Medine yollarına düştü. Biricik Efendisine yaklaştıkça havayı kokluyor, taşları toprakları okşuyor ve gözyaşı döküyordu. Issız çölleri yara yara, Medine'ye ulaştı...

O'na rastlayanlar, selâm veriyorlardı. Sonra da yanındakilere diyorlardı ki:

İşte Bilal, Bilâl-i Habeşî Hazretleri. Peygamberin Müezzini. O'nun gibi ezan okuyan, bu dünyaya gelmemiştir.

Fakat O, hiçbirini duymuyor, görmüyordu. Sanki çok kuvvetli bir mıknaş, onu kendisine çekiyordu. Peygamber Efendimizin Mübarek kabirlerine doğru ilerledi.

En sonunda, sevgilisinin kabrine kapaklandı ve bayıldı.

Katmerli gül kokularıyla ayıldığı zaman, başucunda, sevgilisinin sevgililerini gördü.

Peygamber efendimizin torunları, Hasan ve Hüseyin hazretleri; saçlarını okşuyorlardı. Sanki dünyalar onun oldu. Sarıldılar, kucaklaştılar.

Ah yavrularım! Ne kadar da Dedeniz gibi kokuyorsunuz! Diye inledi.

Sonra Hz. Hasan sordu: “Bilâl amca Dedemiz seni de çok severdi. Acaba O'nun hatırı için, bir şey istesek yapar mısın?”

Hz. Bilal çok şaşırıldı: “Bu ne biçim söz! Bu kölenizden ne emredersiniz de, yerine getirmez! Buyurun emredin.”

Bin defa Estağfurullah! Fakat bütün Medineliler gibi, biz de senden, bir defa da olsa ezan dinlemek istiyoruz. Ricamız sadece buydu.

Her ne kadar “Ah evlatlarım ben O’nsuz nasıl olurda ezan okurum” dediyse de, ısrarlarına dayanamadı ve kalkıp o vaktin ezanını okumaya niyetlendi.

O "Allahü Ekber! Allahü Ekber!" dediği zaman; bütün Medine halkı ayağa kalktı. O'nun sesini tanıyan ve duyan herkes

—Bilâl

—Bilâl diye bağırarak Mescidi Nebeviye koşuyordu.

O "Eşhedü en lâ ilâhe illallah!" dediğinde sokaklar bu çağrıya bu sese doğru koşan insanlarla doluydu.

Kadın-erkek, genç-ihthiyar, çoluk-çocuk, hatta yataklarındaki hastalar bile, sokaklara fırladılar. Sanki Peygamber Efendimiz Mezarı Pakinden kalkmış “Haydi ya Bilal gönlümüzü şenlendir” demişti.

İnsanlar gözyaşları ile Bu hicırıklarla okunan ezana koşuyorlardı. Mescidi Nebevi Çok kalabalıktı. Herkes sanki Resulullah aralarındaymış gibi hissediyor onun da sesinin duyar mıyız diye gözyaşı döküyorlardı.

O "Eşhedü enne Muhammeden Resulullah!" demeye çalışırken tamamlayamadığı ezan ile düşüp bayılınca Mescidi Nebevide onunla beraber 100'lercesi devrildi.

Bu hicrana gönül mü dayanırdı. Mescidi Nebevide Muhammeden Resulullah yanlarında olmadan bulunmak herkese ızdırap veriyordu.

Hz Bilal ezanı tamamlamaya kaç kez teşebbüs ettiyse de güç yetiremedi O'nsuz Mescid de "Eşhedü enne Muhammeden Resulullah" demeye takati yoktu.

Sahabe ve bütün cemaat Hz Bilâl'e koşup sarılıyorlardı. Onda sanki Resulullah'a olan muhabbetlerini bulmuşlardı. O gün Medine hasret kaldığı bir günü yaşamıştı sanki. Sanki o gün Peygamber Efendimiz Mezarı Pakinden kalkmış Medine'de geziyordu.

O günden beri dünyada, bir daha öyle ezan okunmadı.

Ve hicran ateşi sebebi ile öylece yarım bırakılmadı ezan. ..

HZ.BİLÂL ARKADAŞLARI İLE BULUŞUYOR

Hiz. Bilâl (r.a.), vefatı yaklaşınca, ölümün ızdırabını, sevgililerine kavuşmasındaki zevk ile mezcetmiş; ömrünün son anlarında onun hastalığını gören zevcesi, teessüründen "ah ne acı" dedikçe, Bilâl: "Oh! ne tatlı!." diyor ve ekliyordu: "Yarın sevgililerle, Muhammed ve arkadaşlarıyla buluşacağım." diyordu.

Hiz. Bilâl'in doğruluk ve ahlâkı, İslâm'a bağlılığı bütün çağdaşları tarafından aynı derecede takdir edilmekte ve övölmekteydi. Artık o, siyahî bir köle değil, ahab'ın ileri gelenlerinden ve İslâm devletinin yönetiminde söz sahibi olan müminlerden biriydi.

Hiz. Bilâl, uzun boylu, zayıf, ince ve koyu esmerdi. Ömrünün sonlarına doğru saçlarının çoğu beyazlaşmıştı.

Hiz. Bilâl, hicretin yirminci yılında altmış yaşlarında iken vefat etti. Dimaşk'ın Bâbü's-Saęir tarafına defnolundu.

Hiz.Bilâl-i Habeşî'nin şAM Dimaşk'ın Bâbü's-Saęir Kabristanlığındaki Kabrindeki Kitabe

Hiz. Bilâl-i Habeşî'nin Tarsus'ta Makamı Mescidinde
Restorasyon öncesi Temsili Kabir

TARSUS'A ZİYARETLERİ

Müezzinlerin piri olan Hz. Bilâl-i Habeşî peygamberimizin vefatından sonra Medine'yi terk etmiştir. Ancak Hz. Ebubekir (r.a)'in ricası üzerine orada kalmış;onun vefatından sonra Hz. Ömer(r.a)'dan izin alarak Şam'a gitmiştir. Suriye'nin fethi esnasında Ebu Ubeyde (r.a)'nin yanında bulunmuştur.

Tarsus'ta makamının bulunması ise şöyle anlatılmaktadır. Hz. Ömer (r.a) zamanında fethedilen yerleri ziyaret eden Hz. Bilâl-i Habeşî (r.a) Tarsus'a gelmiş ve burada "Kırk Kaşık" denilen yere yakın yani şimdiki makamının bulunduğu yerdeki misafirhanede 18 (bir rivayet 21) gün kalmıştır. Daha sonra bu misafirhane mescide çevrilmiştir ve yanına kuyu yapılmıştır. Halk arasında bu kuyunun şifalı olduğu söylenmektedir. Gerçekten Tarsus, tam olarak Müslümanların eline Abbasiler döneminde geçse bile ondan önce hicretin XV. Yılında Hz. Ömer (r.a) zamanında İslam orduları Tarsus yakınlarına kadar gelmiş, hatta buraları fethetmiştir. Şam tarafına fetihle görevlendirilen Ebu Ubeyde bin Cerrah ve Halid İbn-i Velid (r.a)'ın kumandanlıklarındaki İslam Ordusu, Ceyhan Nehri'nin membaı taraflarından bu havaliye girmişler ve Misis Kalesini almışlardır. Ayrıca Habib b. Mesleme ile Muaviye b.Ebu Süfyyan kumandanlıklarındaki diğer İslam ordusu, İskenderun ve Payas'ı feth ederek Anavarza kalesini ve Anavarzayı da İslam topraklarına katmışlardır¹. Bu nedenle Hz. Bilâl'in Tarsus'a kadar geldiğinde şüphe yoktur.

Şahabe-i kiram ve onun asarına son derece saygılı olan Osmanlı Devleti zamanının (1519) Bilâl-i Habeşî makamı adına bir vakıf kurulmuştur. Nitekim 1263 hicri tarihli Tarsus Kadısı Es

¹ Adana Salnamesi

Seyyid Ahmed Tahir'in kaleme aldığı Bilal-i Habeşi makamında türbedarlık ile ilgili arşiv belgesini sunuyoruz.²

“Der-i devlet-mekine arz-ı dai-i kemineleri budur ki, Medine-i Tarsus'da vaki' sahabe-i kiramdan Bilal-i Habeşi (r.a) hazretlerinin makam-ı şeriflerinde ber vech hasbi türbedar olan Eş-Şeyh Ali b. MEhmed bila veled fevt olup yeri hali ve hizmet lazimesi mahlul ve muattal kalmakla yerine erbab-ı istihkakdan bais-i arz-ı ubudiyet Seyyid Hasan Bin Hacı Muhammed nam kulları türbedarlık mezkura min küll'il-vücuha layık ve müstehak olduğu Tarsus meclisinde numayan olup esnan-ı askeriye dahi mütecviz olmağla cihet-i mezkura müteveffanın mahlulundan merkum kullar üzerine ber vech-i hasbi tevcih ve yedine bir kıt'a berat-ı şerif-i alişan sadaka ve ihsan buyurulmak ricasına der-i devlet-i medara birkıt'a i'lam ediver deyu iltimas paye-i serir-i saltanat-alaya ve i'lam olundu. Baki emr, hazreti men lehül emrindir. Hurrirre fil-yevm'il hadi 'ısrın min şehir-i receb-il Mürecceb sene selase ve sittine ve mieteyn ve elf El- Abdüddai Lid-Devletil-Aliyyet-il Osmaniye --- Es-Seyyid Ahmed Tahir El Müvella bi hilafet-i Medinet-i Tarsus

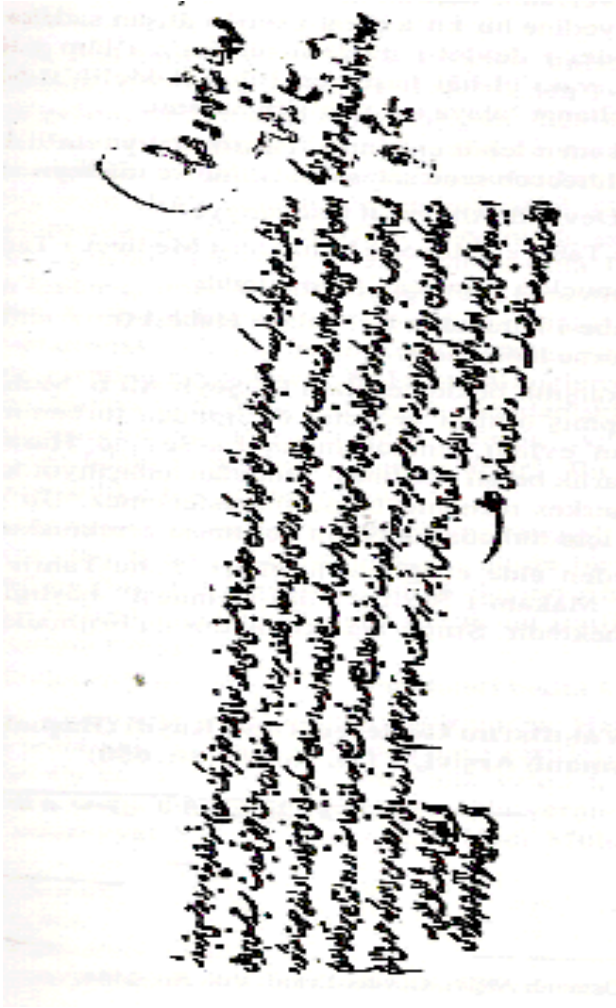
Bu belgeden şu sonuçları çıkarmak mümkündür.

Tarsus'da Sahabe-i Kiramdan Hz.Bilâl-i Habeşî (r.a) ait bir makam vardır ve bu makam türbe halindedir.

Hiçbir maddi karşılık beklemeksizin Eş-Şeyh Ali b.Muhammed'in orada türbedarlık yapmış olması ve vefat ettiğinden türbenin bakımsız kalmaması için onun evladı olmadığından Es-Seyyid Hasan b. Hacı Muhammed'e türbedarlık beratı verilmesi. Buradan anlaşıyor ki; Osmanlı devleti zamanında herkes türbenin bakımını üslenemez. Bir kişinin bu vazifeyi yapabilmesi için türbedarlık beratı verilmesi gerekmektedir. Ayrıca bu belgeden elde ettiğimiz bilgileri Tapu-Tahrir defterinde bulunan ve “vakf-ı Makam-ı Şerif-i Bilâl-i Habeşî” başlığı altındaki kayıtlar teyid etmektedir.

² Başbakanlık Osmanlı Arşivi(A.Belgeleri Işığında Tarsus Tarihi ve Eshabı Kehf)-TSO

Bilâl-i Habeşî Makamı Türbedarı ile Alakalı Belgedir

*** (Başbakanlık Osmanlı Arşivinden, Prof.Dr. Ahmed AKGÜNDÜZ'ün Arşiv Belgeleri Işığında Tarsus Tarihi ve Eshab-ı Kehf) adlı kitabından alınmıştır.

Hz. Bilâl-i Habeşî'nin Tarsus'ta misafir kaldığında abdest almak için suyunu kullandığı rivayet edilen tarihi kuyu

TÜRBE VE ZİYARETLERİN ADABI

Türbe diye bir yeri ziyaret edildiğinde oraya bağladığın paçavralar, yapıştırdığın taşlar, yaktığın mumlar, sana hiç mi hiç fayda vermez. Fayda da vermediği gibi senin o saf temiz imanını da lekeler. Eğer bunlardan bir yardım umarsan beklediğinin eşref saatine hiçbir zaman nail olmazsın.

Her türlü belanın defi içinde yine Allah’a sığın, her türlü arzunun tahakkukunu ondan iste. “Biz insan şah damarından daha yakınsız”

Sana şah damarından daha yakın olan Allah’a ellerini kalbini aç ve ne istersen ondan iste. Nitekim hadisi kutside şöyle buyuruyor: “Mümin kulum bana bir karış yaklaşırsa ben ona bir arşın yaklaşıyorum, bana bir arşın yaklaşırsa ben ona bir kulaç yaklaşıyorum. Yürüyerek bana gelirse ben ona koşarak gelirim”

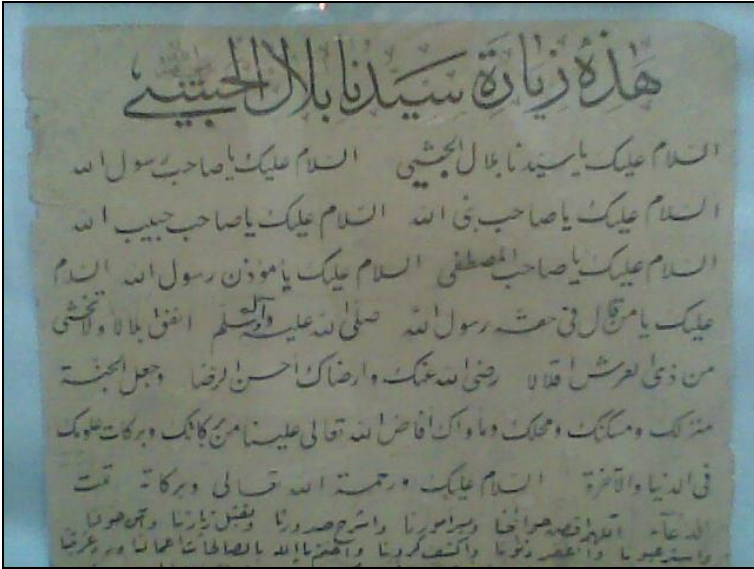
Allah ve Resulünün rızasına uymayan her türlü hurafelerden batıl itikadlardan ve falcılardan, üfürükçülerden şiddetle sakınıp, onların şerlerinden yine Allah'a sığınalım.

Değerli Müslümanlar; Hz.Bilâl-i Habeşî'nin bu mukaddes yeri ziyaretten dolayı o dönemdeki misafirhanenin mescide dönüştürülmesi ve buraya temsili kabir yapılması makam olduğunun göstergesidir.

Burada ne yapmalıyız?

On bir ihlâsî şerif veya yedi ihlas bir fatiha okunur. Türbe veya kabir ziyaretinde dua istendiğinde "Ya Rabbi şu zatın hürmetine dualarımı kabul et" denilebilir.

Rabbim ziyaretlerinizi kabul eylesin...

**H.z.Bilâl-i Habeşî'nin ŞAM Dimaşk'ın Bâbü's-Sağîr
Kabristanlığındaki Kabri**

**Hız. Bîlâl-i Habeşî'nin ŞAM Dîmaşk'ın Bâbü's-Sağîr
Kabristanlığındaki Türbesi**

Haz. Bîlâl-i Habeşî'nin Tarsus'ta Makamı

